УДК 336.7

Особливості інвестиційного кредитування під час війни

Заяць Олександр,
здобувач вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Проаналізовано сутність інвестиційного кредитування та його роль у фінансуванні економіки. Проаналізовано наслідки воєнних дій на динаміку кредитного ринку України. Розглянуто механізми державної підтримки, передусім програму «Доступні кредити 5-7-9%», та оцінено її ефективність в умовах війни. Розглянуто також програму «єВідновлення» як інструмент компенсаційної підтримки населення.*

Ключові слова: *інвестиційне кредитування, воєнний стан, кредитний ринок, непрацюючі кредити, програма «Доступні кредити 5-7-9%», державна підтримка, банківська система, інвестиційний проект, єВідновлення, компенсаційні виплати, відновлення житла.*

Інвестиційне кредитування є однією з головних форм фінансування економіки. Інвестиційне кредитування передбачає надання фінансових ресурсів із чітко визначеною метою — модернізацією чи розширенням виробничої бази підприємства — за умов обов'язкового повернення та сплати відсотків [1]. Об'єктом кредитних відносин виступає інвестиційні проєкти, які у своєму змісті мають заходи з проектування, закупівлю технологій та обладнання, будівництва, націлені на розбудову нових або вдосконалення наявних виробничих потужностей [2]. Але повномасштабне вторгнення в Україні докорінно змінило умови функціювання кредитного ринку.

Станом на кінець 2022 ріку ВВП зменшилось на 29% і кредитування фактично поставили на паузу через невизначеність та високі ризики [3]. Серед індикаторів погіршення можна виділити зростання частки непрацюючих кредитів (NPL): упродовж березня 2022 — травня 2023 року загальний рівень NPL банків зріс на 14,5% (з 27,7% до 42,2%) [4]. Станом на сьогодні ситуація поступово стабілізувалася:1 січня 2026 року частка NPL знмешилася до 14%, а в банках з іноземним капіталом - 6,5% [5]. Воєнні умови спричинили різке погіршення якості кредитів, але поступово завдяки державі банківська система змогла адаптуватися і повернутися до більш стабільних показників.

Ключовим інструментом державної підтримки інвестиційного кредитування в Україні під час війни стала програма «Доступні кредити 5-7-9%». В її рамках ФОП, юридична особа можуть залучити кредитні кошти в розмірі до 50 млн грн терміном до 3 або до 5 років. У програмі також була можливість знизити відсотків за кредитом: бізнес міг отримати знижку на 0,5%

річних за кожного найнятого працівника [6]. Завдяки такому підходу були створені нові робочі місця у складних воєнних умовах.

Поступово програма переорієнтовувала з підтримки поточної діяльності на стимулювання інвестиційного кредитування. За період з січня по квітень 2025 року підприємцями було отримано 6,8 млрд грн інвестиційних кредитів. Це на 80% більше у середньому, ніж у попередні роки [7]. За оцінкою Рахункової палати України, програма довела свою ефективність. Бізнес отримував шість кредитних гривень банків за одну витрачену державою.

Також була запроваджена програма «єВідновлення». В її умовах є кілька варіантів компенсацій: житловий сертифікат для придбання нової оселівиплати на поточний або капітальний ремонт житла, яке було пошкоджено (але до 500 тис. грн), сертифікат для придбання нової оселі, а також грошова виплата на відбудову для тих, хто має земельну ділянку на безпечній території [8]. Станом на жовтень 2025 року компенсації вже отримали понад 143 тисячі родин на загальну суму понад 48,5 млрд грн [8].

В умовах збройного конфлікту інвестиційне кредитування зазнало вагомих змін. У 2022–2023 роках кредитний ринок був фактично паралізований через зниження рівня ВВП, зростання частки непрацюючих кредитів та загальну невизначеність. Однак банківський сектор поступово пристосувався до нових умов функціонування. Результати реалізації програми «Доступні кредити 5-7-9%» підтвердили її практичну ефективність, забезпечивши бізнесу доступ до пільгового фінансування навіть в умовах бойових дій. А програма «єВідновлення» запровадила і компенсаційні механізми відновлення, якими вже скористалися понад 143 тисячі родин загалом на 48,5 млрд грн. Перспективи розширення інвестиційного кредитування залежатиме від стабілізації безпекової ситуації, розширення міжнародної фінансової підтримки та вдосконалення наявних механізмів державної підтримки.

Список використаних джерел:

1. Кафтанова Н. М. Кредитування інвестиційних проектів в Україні. Ефективна економіка. 2016. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4853.

2. Інвестиційний кредит: поняття, сутність, об'єкти та суб'єкти, переваги : реферат. Освіта.UA. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18086/.

3. Мінекономіки: ВВП за підсумком 2022 року впав на 29,2%. Урядовий портал. 2023. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-vvp-za-pidsumkom-2022-roku-vpav-na-292.

4. Хто в Україні не сплачує кредити? Або що відбувається з проблемними позичальниками банків. РБК-Україна. 2024. URL: https://www.rbc.ua/rus/news/finansoviy-front-shcho-naspravdi-vidbuvaetsya-1707236973.html.

5. Рівень непрацюючих кредитів в Україні поступово знижується: ключові фактори та ризики 2026 року. Мінфін. 2026. URL: https://minfin.com.ua/ua/2026/02/17/168388382/

6. ПриватБанк — учасник програми «Доступні кредити 5-7-9%». ПриватБанк. URL: https://privatbank.ua/business/5-7-9.

7. «Доступні кредити 5-7-9%»: Уряд перерахував 1,9 млрд грн для компенсації відсотків за програмою. Міністерство економіки України. URL: https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=72b87b21-a758-472c-8194-1911c8f8142a&title=DostupniKrediti5-7-9.

8. єВідновлення: які є варіанти компенсацій? Міністерство розвитку громад та територій України. 2025. URL: https://mindev.gov.ua/news/yevidnovlennia-iaki-ie-varianty-kompensatsii.

Abstract: *The essence of investment lending and its role in financing the economy are examined. The consequences of military actions on the dynamics of the Ukrainian credit market have been analyzed. State support mechanisms, primarily the "Affordable Loans 5-7-9%" program, have been considered, and its effectiveness in wartime has been assessed. The "eRecovery" program has also been considered as an instrument of compensatory support for the population.*

Keywords: *Investment lending, martial law, credit market, non-performing loans, the "Affordable Loans 5-7-9%" program, state support, banking system, investment project, eRecovery, compensation payments, housing restoration.*

Науковий керівник:
Боднар О.А.,
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет